Izdevējs: Saeima
Veids: likums
Pieņemts: 17.10.1996.
Stājas spēkā: 01.01.1997.

Publicēts:
Latvijas Vēstnesis, 181, 29.10.1996.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 22, 28.11.1996.

Attēlotā redakcija: 01.01.2025. - ...

Grozījumi:

10.04.1997. likums / LV, 100/101, 22.04.1997.; Ziņotājs, 10, 22.05.1997. / Stājas spēkā 06.05.1997.
04.12.1997. likums / LV, 324/328, 12.12.1997.; Ziņotājs, 1, 08.01.1998. / Stājas spēkā 26.12.1997.
28.05.1998. likums / LV, 176/178, 16.06.1998.; Ziņotājs, 14, 16.07.1998. / Stājas spēkā 30.06.1998.
18.03.1999. likums / LV, 96/97, 25.03.1999.; Ziņotājs, 8, 22.04.1999. / Stājas spēkā 08.04.1999.
15.06.2000. likums / LV, 244/246, 30.06.2000.; Ziņotājs, 14, 27.07.2000. / Stājas spēkā 14.07.2000.
13.12.2001. likums / LV, 186, 21.12.2001.; Ziņotājs, 2, 24.01.2002. / Stājas spēkā 04.01.2002.
31.10.2002. likums / LV, 169, 20.11.2002.; Ziņotājs, 24, 27.12.2002. / Stājas spēkā 04.12.2002.
18.12.2003. likums / LV, 2, 07.01.2004. / Stājas spēkā 21.01.2004.
26.02.2004. likums / LV, 42, 17.03.2004.; Ziņotājs, 7, 08.04.2004. / Stājas spēkā 31.03.2004.
27.05.2004. likums / LV, 96, 16.06.2004.; Ziņotājs, 13, 15.07.2004. / Stājas spēkā 30.06.2004.
17.03.2005. likums / LV, 52, 01.04.2005.; Ziņotājs, 8, 28.04.2005. / Stājas spēkā 15.04.2005.
11.05.2006. likums / LV, 83, 30.05.2006.; Ziņotājs, 12, 22.06.2006. / Stājas spēkā 13.06.2006.
01.02.2007. likums / LV, 26, 14.02.2007.; Ziņotājs, 6, 22.03.2007. / Stājas spēkā 28.02.2007.
29.03.2007. likums / LV, 58, 10.04.2007.; Ziņotājs, 9, 10.05.2007. / Stājas spēkā 11.04.2007.
22.05.2008. likums / LV, 86, 04.06.2008.; Ziņotājs, 13, 10.07.2008. / Stājas spēkā 18.06.2008.
10.12.2009. likums / LV, 205, 30.12.2009. / Stājas spēkā 13.01.2010.
17.01.2013. likums / LV, 25, 05.02.2013. / Stājas spēkā 19.02.2013.
15.05.2014. likums / LV, 105, 31.05.2014. / Stājas spēkā 14.06.2014.
Satversmes tiesas 10.02.2017. spriedums / LV, 33, 13.02.2017. / Stājas spēkā 10.02.2017.
01.02.2018. likums / LV, 36, 20.02.2018. / Stājas spēkā 01.07.2018.
14.03.2019. likums / LV, 55, 19.03.2019. / Stājas spēkā 20.03.2019.
13.06.2019. likums / LV, 129, 28.06.2019. / Stājas spēkā 29.06.2019.
10.12.2020. likums / LV, 243, 16.12.2020. / Stājas spēkā 01.01.2021.
20.04.2023. likums / LV, 81, 26.04.2023. / Stājas spēkā 01.05.2023.
21.03.2024. likums / LV, 67, 05.04.2024. / Stājas spēkā 06.04.2024.
12.12.2024. likums / LV, 251, 28.12.2024. / Stājas spēkā 01.01.2025.

Saeima ir pieņēmusi un Valsts prezidents izsludina šādu likumu:

Par valsts noslēpumu

1.pants. Likuma mērķis

(1) Likuma mērķis ir formulēt valsts noslēpuma jēdzienu, noteikt valsts noslēpuma glabāšanas un izmantošanas kārtību un tā aizsardzību.

(2) Šā likuma noteikumi neattiecas uz informāciju, kura nav atzīta par valsts noslēpumu, bet kurai citos likumos vai Ministru kabineta noteikumos paredzēta īpaša izmantošanas kārtība un izplatīšanas liegums.

2.pants. Valsts noslēpuma jēdziens

(1) Valsts noslēpums ir tāda militāra, politiska, ekonomiska, zinātniska, tehniska vai cita rakstura informācija, kuras nozaudēšana vai nelikumīga izpaušana var nodarīt kaitējumu valsts drošībai, ekonomiskajām vai politiskajām interesēm.

(2) Valsts noslēpuma subjekti ir valsts institūcijas, to amatpersonas un darbinieki, kā arī citas personas, kuras sakarā ar amata (dienesta) vai darba pienākumu veikšanu rada, iegūst, uzglabā vai izmanto valsts noslēpuma objektus.

(3) Valsts noslēpuma objekts ir informācija (ziņa, ziņu kopums) jebkurā tehniski iespējamā tās fiksēšanas veidā, kura saskaņā ar šo likumu ir atzīta vai var tikt atzīta par valsts noslēpumu, kā arī materiāls objekts, priekšmets, viela vai elektromagnētiskais lauks, kas ietver, uzglabā, uzkrāj vai atspoguļo informāciju, kura likumā noteiktajā kārtībā atzīta par valsts noslēpumu.

(4) Valsts noslēpuma statuss pilnībā attiecināms uz Ziemeļatlantijas līguma organizācijas, Eiropas Savienības, ārvalstu un starptautisko organizāciju un to institūciju klasificēto informāciju, un šīs informācijas aizsardzība nodrošināma atbilstoši tās klasifikācijas pakāpei, ja citos normatīvajos aktos nav noteikts citādi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.12.2003., 17.03.2005. un 20.04.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2023.)

3.pants. Valsts noslēpuma slepenības pakāpes

(1) Informāciju, kas ir valsts noslēpums, pēc svarīguma klasificē sevišķi slepenā, slepenā un konfidenciālā informācijā un informācijā dienesta vajadzībām.

(2) Par sevišķi slepenu atzīstama tāda informācija, kura attiecas uz valsts militāro, politisko, ekonomisko, zinātnisko, tehnisko, izlūkošanas (pretizlūkošanas) un operatīvo darbību un kuras nozaudēšana vai nelikumīga izpaušana var izraisīt:

1) bruņotu agresiju pret Latvijas Republiku vai tās sabiedrotajiem vai šādas agresijas draudus, valstiskās suverenitātes reālu apdraudējumu;

2) diplomātisko attiecību pārtraukšanu vai Latvijas Republikas izslēgšanu no starptautiskajām vai starpvalstu organizācijām;

3) iekšpolitiskās situācijas destabilizāciju, kas noved pie masu nekārtībām, grautiņiem, terora aktiem, diversijām, kaitniecības vai rada nepieciešamību izsludināt izņēmuma stāvokli vai civilās aizsardzības sistēmas ārkārtējo gatavību;

4) valsts aizsardzības plānu vai sarežģītu šifrēšanas un izlūkošanas sakaru sistēmu atklāšanu;

5) svarīgu operatīvās izstrādes plānu atklāšanu;

6) valstiski nozīmīgu zinātnisku vai tehnoloģisku atklājumu izpaušanu.

(3) Par slepenu atzīstama tāda informācija, kura attiecas uz valsts militāro, politisko, ekonomisko, zinātnisko, tehnisko, izlūkošanas (pretizlūkošanas) un operatīvo darbību un kuras nozaudēšana vai nelikumīga izpaušana var izraisīt:

1) starptautisko attiecību saasināšanos;

2) starpvalstu attiecību saasināšanos, kuras rezultātā tiek pārtraukti ekonomiskie sakari vai tiek piemērotas ekonomiskās sankcijas pret Latvijas Republiku;

3) svarīgu militāro plānu vai izlūkošanas (pretizlūkošanas) pasākumu atklāšanu;

4) operatīvās darbības subjektu darba organizācijas, metožu, taktikas vai operatīvās uzskaites satura atklāšanu;

5) svarīgu operatīvās darbības pasākumu plānu vai šajā darbībā iesaistīto personu identitātes atklāšanu;

6) ar valsts aizsardzību un drošību vai noteiktas tautsaimniecības nozares attīstību saistīto zinātnisko vai tehnoloģisko atklājumu izpaušanu.

(4) Par konfidenciālu atzīstama tāda informācija, kura attiecas uz militāro, politisko, ekonomisko, zinātnisko, tehnisko, izlūkošanas (pretizlūkošanas) un operatīvo darbību un kuras nozaudēšana vai nelikumīga izpaušana var apdraudēt valsts intereses, nodarot kaitējumu konkrētai valsts institūcijai.

(5) *(Izslēgta ar 18.12.2003. likumu.)*

(6) Par informāciju dienesta vajadzībām atzīstama tāda iestādes vadītāja noteikta informācija, kura saistīta ar iestādes funkciju izpildi, paredzēta iestādes pamatdarbības nodrošināšanai un kuras nozaudēšana vai nelikumīga izpaušana var apdraudēt valsts intereses, tai skaitā valsts drošību, nozares drošību vai iestādes drošību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 31.10.2002., 18.12.2003. un 20.04.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2023.)

4.pants. Informācijas atzīšana par valsts noslēpumu

(1) Informācijas un citu par konfidenciālu, slepenu un sevišķi slepenu valsts noslēpumu atzīstamo objektu sarakstu, to apjomu un saturu nosaka Ministru kabinets, ievērojot šajā likumā noteiktos principus un informācijas klasifikācijas noteikumus, kā arī Nacionālās drošības padomes un Satversmes aizsardzības biroja priekšlikumus. Ministru kabineta apstiprinātais informācijas un citu par valsts noslēpumu atzīstamo objektu saraksts, kā arī turpmākie grozījumi tajā ir uzskatāmi par atklātiem dokumentiem.

(2) Par valsts noslēpumu var atzīt informāciju:

1) par valsts militāro potenciālu, aizsardzības stratēģiju un taktiku, aizsardzības un mobilizācijas plāniem;

2) par valsts drošības un aizsardzības iestāžu bruņojuma, sakaru un informācijas sistēmām, materiāltehnisko nodrošinājumu un tā iegādi;

3) par valsts drošībai un aizsardzībai nozīmīgu būvju, iekārtu, ražotņu un citu objektu plānojumu, aizsardzības un evakuācijas plāniem;

4) par valsts drošības un aizsardzības vajadzībām ražotās produkcijas veidiem un daudzumu, kā arī ražotņu potenciālu;

5) par šifriem (kodiem), šifrēšanas sistēmām un aparatūru;

6) par operatīvās darbības, izlūkošanas un pretizlūkošanas organizāciju, saturu, taktiku un metodēm, kā arī par personām, kas iesaistītas operatīvās darbības pasākumu veikšanā, un personām, kas iesaistītas speciālajā procesuālajā aizsardzībā;

7) par valsts drošības iestāžu struktūru un atsevišķu struktūrvienību dislokāciju;

8) par Iekšlietu ministrijas struktūrvienību, valsts drošības un aizsardzības iestāžu rīcības un darbības plāniem izņēmuma stāvokļa, masu nekārtību gadījumā vai par speciālajām operācijām cīņā pret organizēto noziedzību;

9) par valsts materiālo rezervju apjomu, izvietojumu un to turētājiem (glabātājiem);

10) par valsts valūtas un dārgmetālu rezervju glabāšanu un transportēšanu;

11) par svarīgu valsts amatpersonu apsardzes un drošības pasākumu organizāciju un pielietotajiem tehniskajiem līdzekļiem;

12) par zinātniski pētniecisko darbību, atklājumiem, izgudrojumu pielietošanu, ja tie veikti ar valsts atbalstu;

13) par atsevišķiem valsts ārpolitiskās darbības virzieniem un stratēģiski nozīmīgiem ārējiem ekonomiskajiem sakariem;

14) par valsts noslēpuma aizsardzības līdzekļiem un paņēmieniem;

15) kuru Latvija ir saņēmusi no ārvalstīm vai radījusi saskaņā ar noslēgtu starptautisko līgumu.

(3) Ja publiski pieejamas informācijas, objektu un projektu izstrādāšanas un darbības nodrošināšanai nepieciešams izmantot par valsts noslēpumu atzīto informāciju un objektus, tad publiskai izmantošanai tos sagatavo vispārēju statistisku datu veidā vai citā netiešā formā un izsniedz tikai atļautajā apjomā un izmanto tikai tādiem mērķiem, kuru dēļ atļauta to izsniegšana.

(4) Ir aizliegta informācijas un citu par valsts noslēpumu atzīstamo objektu sarakstā iekļautās slepenās informācijas un objektu statusa un apjoma patvaļīga paplašināšana un attiecināšana uz informāciju un objektiem, kas ir bijuši un ir publiski izmantojami un pieejami.

(5) Personai ir tiesības iepazīties ar institūcijas vadītāja noteikto informācijas dienesta vajadzībām sarakstu, kurā iekļauj informācijas veidus, tēmas, atsevišķus dokumentus un to veidus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.03.1999., 31.10.2002. un 20.04.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2023.)

5.pants. Ziņas, kuras nevar būt valsts noslēpums

Aizliegts piešķirt valsts noslēpuma statusu un ierobežot pieejamību informācijai:

1) par stihiskām nelaimēm, dabas vai citām katastrofām un to sekām;

2) par vides, veselības aizsardzības, izglītības un kultūras stāvokli, kā arī demogrāfisko situāciju;

3) par cilvēktiesību pārkāpumiem;

4) par noziedzības līmeni un tās statistiku, korupcijas gadījumiem, amatpersonu nelikumīgu rīcību;

5) par ekonomisko stāvokli valstī, budžeta izpildi, iedzīvotāju dzīves līmeni, kā arī par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonām un darbiniekiem noteiktajām algas likmēm, privilēģijām, atvieglojumiem un garantijām;

6) par valsts vadītāju veselības stāvokli.

6.pants. Valsts īpašuma tiesības uz valsts noslēpuma objektiem

(1) Valstij ir ekskluzīvas īpašuma tiesības uz valsts noslēpuma objektiem, un tie ir īpašā valsts aizsardzībā.

(2) Valsts noslēpuma objekts, kas ir kādas juridiskās vai fiziskās personas īpašumā, valsts noslēpuma aizsardzības nolūkā var tikt atsavināts bez īpašnieka piekrišanas, izmaksājot tam atbilstošu kompensāciju. Kompensācijas apmēru nosaka, pusēm savstarpēji vienojoties, bet, ja vienošanās nav panākta, to nosaka tiesa. Prasībās par kompensācijas apmēra noteikšanu puses ir atbrīvotas no tiesas izdevumu samaksas.

(3) Valsts noslēpuma objekts var būt kādas personas valdījumā vai lietošanā tādos gadījumos un tādā kārtībā, kāda noteikta likumā vai Ministru kabineta noteikumos.

7.pants. Valsts noslēpuma aizsardzība

(1) Valsts noslēpuma aizsardzība ir kompetentu valsts institūciju un to amatpersonu tiesiska, tehniska un organizatoriska rakstura mērķtiecīga darbība, lai nodrošinātu valsts noslēpuma saglabāšanu un nepieļautu tā nelikumīgu izplatīšanu (izmantošanu).

(2) Valsts noslēpuma aizsardzību organizē Ministru kabinets. Šajā nolūkā Ministru kabinets, ievērojot likumā noteiktos principus, izdod noteikumus par valsts noslēpuma objektu klasificēšanas, deklasificēšanas, parakstīšanas, saņemšanas, reģistrēšanas, glabāšanas, izsniegšanas, izmantošanas, nosūtīšanas, pārvēršanas elektroniskā formā un iznīcināšanas (sevišķās lietvedības) kārtību, šā procesa dokumentāro noformējumu, speciālu apzīmējumu, šifru (kodu) lietošanu, kā arī veic citus tehniska un organizatoriska rakstura pasākumus.

(3) Satversmes aizsardzības birojs, Militārās izlūkošanas un drošības dienests un Valsts drošības dienests atbilstoši likumā noteiktajai šo iestāžu kompetencei vada, koordinē, kontrolē un veic valsts noslēpuma aizsardzības pasākumus.

(4) Par slepenības režīma ievērošanas un valsts noslēpuma aizsardzības nodrošināšanu valsts institūcijās ir atbildīgi šo institūciju vai to attiecīgo struktūrvienību vadītāji savas kompetences ietvaros. Šīs amatpersonas ir atbildīgas par to, lai tām pakļautie darbinieki, kuru darbs (dienests) ir saistīts ar valsts noslēpumu, būtu nodrošināti ar šim darbam piemērotiem apstākļiem saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem. Ja institūcijas rīcībā ir tādi materiālie objekti, kuriem noteikts valsts noslēpuma, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas, Eiropas Savienības vai ārvalstu klasificētās informācijas statuss, un to apritē nevar piemērot sevišķās lietvedības prasības, institūcijas vadītājs pats

nosaka šo materiālo objektu aizsardzības pasākumus, saskaņojot ar kompetento valsts drošības iestādi. Slepenības režīma nodrošināšanai pēc attiecīgās institūcijas vadītāja lūguma var norīkot valsts drošības iestāžu darbiniekus.

(5) Šā panta ceturtās daļas noteikumi attiecas arī uz citām personām, kuru valdījumā vai lietošanā ir valsts noslēpuma objekti, ārvalstu vai starptautisko organizāciju un to institūciju klasificētā informācija. Komersantam, kuram savā darbā nepieciešams izmantot konfidenciālu, slepenu un sevišķi slepenu valsts noslēpumu, ārvalstu vai starptautisko organizāciju un to institūciju klasificēto informāciju, jāsaņem industriālās drošības sertifikāts, ko pēc valsts drošības iestādes veiktas speciālas pārbaudes tam izsniedz Satversmes aizsardzības birojs. Industriālās drošības sertifikāta pieteikuma iesniegšanas kārtību, iesniedzamo dokumentu sarakstu, termiņus, sertifikātu izsniegšanas, uzskaites, izmantošanas, kategoriju maiņas vai anulēšanas kārtību reglamentē Ministru kabineta noteikumi. Kārtību, kādā veicama speciālā pārbaude, nosaka Satversmes aizsardzības biroja direktors. Satversmes aizsardzības biroja direktora lēmumu par atteikumu izsniegt industriālās drošības sertifikātu vai par tā anulēšanu komersants var apstrīdēt un pārsūdzēt tādā pašā kārtībā kā lēmumu par speciālās atļaujas pieejai valsts noslēpumam atteikumu, anulēšanu vai kategorijas pazemināšanu. Satversmes aizsardzības biroja direktora lēmums par atteikumu izsniegt industriālās drošības sertifikātu vai tā anulēšanu saistībā ar tiesībām izmantot ārvalstu, starptautisko organizāciju un to institūciju klasificēto informāciju ir galīgs un nav pārsūdzams. Ja tiek pieņemts lēmums par atteikumu izsniegt industriālās drošības sertifikātu vai par tā anulēšanu, Satversmes aizsardzības birojs nodrošina komersanta informēšanu un uzklausīšanu tādā pašā kārtībā, kāda paredzēta attiecībā uz personu, kura pretendē uz pieeju valsts noslēpumam.

(5^1) Pildot Latvijas Republikas valsts pasūtījumu, ārvalstīs reģistrētam komersantam var atļaut lietot valsts noslēpuma objektus, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas, Eiropas Savienības klasificēto informāciju (sevišķi slepeno, slepeno vai konfidenciālo), ja attiecīgās valsts kompetenta iestāde tam ir izsniegusi atbilstošas kategorijas industriālās drošības sertifikātu, ko par derīgu izmantošanai Latvijas Republikā ir atzinis Satversmes aizsardzības birojs, un to paredz starp Latvijas Republiku un attiecīgo valsti noslēgts līgums par savstarpēju klasificētās informācijas aizsardzību.

(6) Satversmes aizsardzības birojs kā Latvijas Republikas nacionālā drošības iestāde veic pats un kontrolē klasificētās informācijas apmaiņu ar ārvalstīm, starptautiskajām organizācijām un to institūcijām, kā arī veic šīs informācijas aizsardzības pasākumus.

(7) Visas valsts un pašvaldību institūcijas, kā arī juridiskās un fiziskās personas konfidenciālu, slepenu un sevišķi slepenu valsts noslēpumu var apstrādāt vai glabāt tikai tādās informācijas sistēmās, kas ir reģistrētas un akreditētas Satversmes aizsardzības birojā, izņemot informācijas sistēmas, kuras ir paredzētas tikai signālu izlūkošanas informācijas iegūšanai, apstrādei un glabāšanai un kuras atbilstoši Militārās izlūkošanas un drošības dienesta noteiktai kārtībai reģistrē un akreditē Militārās izlūkošanas un drošības dienestā. Satversmes aizsardzības birojā reģistrē un akreditē arī informācijas sistēmas, kurās paredzēts apstrādāt vai glabāt informāciju dienesta vajadzībām, ja šīs informācijas sistēmas ir savienotas ar publisko elektronisko sakaru tīklu. Informācijas sistēmu reģistrācijas, drošības pārbaudes un akreditācijas kārtību nosaka Satversmes aizsardzības birojs. Militārās izlūkošanas un drošības dienests informē Satversmes aizsardzības biroju par Militārās izlūkošanas un drošības dienestā reģistrētajām informācijas sistēmām un to akreditācijas statusu. Satversmes aizsardzības birojs kā drošības akreditācijas institūcija kontrolē valsts noslēpuma kriptogrāfisko sistēmu un izstrādā kriptogrāfiskās atslēgas.

(7^1) Elektronisks valsts noslēpumu saturošs dokuments uzskatāms par pašrocīgi parakstītu un tam ir juridisks spēks, ja tas ir parakstīts ar elektronisko parakstu Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 23. jūlija regulas (ES) Nr. 910/2014 par elektronisko identifikāciju un uzticamības pakalpojumiem elektronisko darījumu veikšanai iekšējā tirgū un ar ko atceļ direktīvu 1999/93/EK 3. panta 10. punkta izpratnē. Nacionālā drošības iestāde valsts noslēpumu saturoša dokumenta elektroniskai parakstīšanai akreditētās informācijas sistēmās apstiprina atbilstošu elektronisko parakstu vai izveido un uztur vienotu elektroniskā paraksta infrastruktūru.

(7^2) Institūcijai ir tiesības papīra formā sagatavotus un reģistrētus valsts noslēpumu saturošus dokumentus pārvērst elektroniskā formā glabāšanai elektroniskā datu nesējā un papīra dokumentus iznīcināt. Elektroniskā formā pārvērstam dokumentam ir tāds pats juridisks spēks kā dokumenta oriģinālam.

(8) Ārvalstu, starptautisko organizāciju un to institūciju klasificētās informācijas saņemšanas, nodošanas un izmantošanas kārtību reglamentē Ministru kabineta noteikumi. Šāda informācija tiek aizsargāta kā valsts noslēpums, un neviens bez nosūtītājas valsts vai organizācijas piekrišanas nav tiesīgs pazemināt tās slepenības pakāpi.

(9) Militārās izlūkošanas un drošības dienests kā Latvijas Republikas nacionālā signālu izlūkošanas iestāde veic un kontrolē signālu izlūkošanas informācijas apmaiņu ar ārvalstu institūcijām, starptautiskajām organizācijām un to institūcijām, kā arī veic šīs informācijas aizsardzības pasākumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.05.1998., 13.12.2001., 31.10.2002., 18.12.2003., 27.05.2004., 17.03.2005., 11.05.2006., 01.02.2007., 29.03.2007., 10.12.2009., 15.05.2014., 01.02.2018., 14.03.2019., 20.04.2023. un 21.03.2024. likumu, kas stājas spēkā 06.04.2024.)

8.pants. Valsts noslēpuma slepenības saglabāšanas termiņi

(1) Informācijai dienesta vajadzībām tiek noteikta slepenība uz trim gadiem, konfidenciālai informācijai — uz pieciem gadiem, slepenai informācijai — uz desmit gadiem, sevišķi slepenai informācijai — uz divdesmit gadiem, bet ziņām par personām, kas iesaistītas operatīvās darbības pasākumu veikšanā, un personām, kas iesaistītas speciālajā procesuālajā aizsardzībā, — uz septiņdesmit pieciem gadiem.

(2) Pirms attiecīgās informācijas slepenības termiņa beigām institūcija, kura to ir klasificējusi, lemj par jauna slepenības termiņa noteikšanu vai informācijas deklasificēšanu.

(3) Ja izbeidzies likumā noteiktais slepenības termiņš vai ja attiecīgā informācija kā valsts noslēpums zaudējusi nozīmīgumu pirms noteiktā termiņa, šai informācijai tiek atcelta slepenība un tā kļūst pieejama sabiedrībai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.03.1999., 31.10.2002., 18.12.2003. un 20.04.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2023.)

9.pants. Valsts noslēpuma pieejamība

(1) Pieeja valsts noslēpumam ir atļauta personai, kurai saskaņā ar amata (dienesta) pienākumiem vai konkrētu darba (dienesta) uzdevumu ir nepieciešams veikt darbu, kas saistīts ar valsts noslēpuma izmantošanu vai tā aizsardzību, un kura:

1) saskaņā ar šo likumu ir saņēmusi speciālo atļauju, ja tai nepieciešama pieeja konfidenciālai, slepenai vai sevišķi slepenai informācijai;

2) ir parakstījusi un iestādes vadītājam iesniegusi saistībrakstu, ka tā apņemas saglabāt un nelikumīgi neizpaust informāciju, ja tai nepieciešama pieeja informācijai dienesta vajadzībām.

(1^1) Personas pārbaude pieejai konfidenciālai, slepenai un sevišķi slepenai informācijai veicama, pirms tiek uzsākts darbs ar valsts noslēpumu.

(2) Speciālo atļauju pieejai konfidenciālam, slepenam un sevišķi slepenam valsts noslēpumam (turpmāk — speciālā atļauja) var izsniegt Latvijas pilsonim, kurš nav jaunāks par 18 gadiem, kuram nav nodibināta aizgādnība, kurš ir parakstījis saistībrakstu, ka apņemas saglabāt un nelikumīgi neizpaust valsts noslēpumu, un kurš ir piekritis, ka kompetentas valsts drošības iestādes veiks nepieciešamos personas pārbaudes un valsts noslēpuma aizsardzības pasākumus.

(3) Pieeja konfidenciāliem, slepeniem un sevišķi slepeniem valsts noslēpuma objektiem tiek liegta personai:

1) kura iesniegusi atteikumu no Latvijas pilsonības;

2) kuras rīcībspēja ir ierobežota likumā noteiktajā kārtībā;

3) kura:

a) sodīta par tīšu noziedzīgu nodarījumu vai par valsts noslēpuma izpaušanu aiz neuzmanības, — neatkarīgi no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas,

b) notiesāta par tīšu noziedzīgu nodarījumu vai par valsts noslēpuma izpaušanu aiz neuzmanības, atbrīvojot no soda;

4) kura ir vai ir bijusi PSRS, Latvijas PSR vai kādas ārvalsts, kas nav Eiropas Savienības vai Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalsts, drošības dienesta (izlūkdienesta vai pretizlūkošanas dienesta) štata vai ārštata darbinieks, aģents, rezidents vai konspiratīvā dzīvokļa turētājs;

5) kura pēc 1991.gada 13.janvāra darbojusies PSKP (LKP), Latvijas PSR Darbaļaužu internacionālajā frontē, Darba kolektīvu apvienotajā padomē, Kara un darba veterānu organizācijā vai Vislatvijas sabiedrības glābšanas komitejā;

6) par kuru pārbaudes gaitā ir konstatēti fakti, kas dod pamatu:

a) apšaubīt tās uzticamību un spēju saglabāt valsts noslēpumu,

b) uzskatīt, ka speciālās atļaujas izsniegšana neatbilst nacionālās drošības interesēm;

7) kurai konstatēti psihiski un uzvedības traucējumi, tai skaitā traucējumi alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu lietošanas dēļ, kas dod pamatu apšaubīt tās spēju ievērot valsts noslēpuma aizsardzības nosacījumus;

8) *(izslēgts ar 18.12.2003. likumu)*.

(3[1]) *(Izslēgta ar 18.12.2003. likumu)*

(3[2]) Ministru kabinets nosaka šā panta trešās daļas 7. punktā paredzētās medicīniskās pretindikācijas speciālās atļaujas izsniegšanai un kārtību, kādā persona tiek nosūtīta uz veselības pārbaudi, kā arī ārstniecības iestādes, kurās izveido veselības pārbaudes komisiju, šīs komisijas darba organizāciju, veselības pārbaudes veikšanas un apmaksas kārtību.

(4) Pamatojoties uz tās institūcijas priekšlikumu, kura iniciēja pārbaudi, vai pēc savas iniciatīvas valsts drošības iestādes vadītājs pēc pārbaudes izdarīšanas var atļaut pieeju konfidenciālam, slepenam un sevišķi slepenam valsts noslēpumam atsevišķām personām, kurām to ierobežo šā panta trešās daļas 3. punkta nosacījumi, ja nav izdarīts sevišķi smags noziegums, — neatkarīgi no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas.

(5) *(Izslēgta ar 01.02.2018. likumu)*

(5[1]) Pēc Nacionālo bruņoto spēku komandiera ieteikuma un pēc pārbaudes izdarīšanas Satversmes aizsardzības biroja direktors var atļaut pieeju konfidenciālam, slepenam un sevišķi slepenam valsts noslēpumam Nacionālo bruņoto spēku karavīriem, kuri pēc 1991.gada 13.janvāra ir bijuši PSKP (LKP) biedri, ja viņi ir pierādījuši lojalitāti pret Latvijas valsti.

(6) Ja personai netiek izsniegta speciālā atļauja, tas ir pietiekams pamats, lai atteiktu tai pieņemšanu darbā, kas saistīts ar valsts noslēpuma izmantošanu vai aizsardzību.

(7) Kārtību, kādā notiek valsts noslēpuma nodošana ārvalstu pārstāvjiem Latvijas Republikas un ārvalstu sadarbības ietvaros, nosaka Ministru kabinets.

(8) Institūcijas vadītājs ārkārtējās situācijas, kara vai izņēmuma stāvokļa laikā var atļaut personai, kurai ir izsniegta speciālā atļauja, iepazīties ar augstākas slepenības pakāpes valsts noslēpumu vai ārvalstu, starptautisko organizāciju un to institūciju klasificēto informāciju. Institūcijas vadītājs ārkārtējās situācijas, kara vai izņēmuma stāvokļa laikā var atļaut iepazīties ar konfidenciālu, slepenu un sevišķi slepenu valsts noslēpumu vai ārvalstu, starptautisko organizāciju un to institūciju klasificēto informāciju personai, kurai nav izsniegta speciālā atļauja. Minētajos gadījumos institūcijas vadītājs informē kompetento valsts drošības iestādi. Nosacījumus, termiņus un kārtību, kādā institūcijas vadītājs piešķir minētās atļaujas un informē kompetento valsts drošības iestādi, nosaka Ministru kabinets.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.06.2000., 31.10.2002., 18.12.2003., 26.02.2004., 27.05.2004., 17.03.2005., 15.05.2014., 01.02.2018., 13.06.2019. un 20.04.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2023. Astotā daļa stājas spēkā 01.01.2024. Sk. pārejas noteikumu 13. punktu)

9.[1] pants. Komersanta piemērotība industriālās drošības sertifikāta saņemšanai

(1) Industriālās drošības sertifikāts apliecina komersanta gatavību un spēju veikt darbu ar konfidenciāla, slepena un sevišķi slepena valsts noslēpuma objektu un nodrošināt tā aizsardzību.

(2) Industriālās drošības sertifikātu var izsniegt komersantam:

1) kurš ir reģistrēts Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā;

2) kurš ir dibināts vismaz pirms diviem gadiem un veic komercdarbību;

3) kurš noteiktā termiņā valsts drošības iestādei iesniedzis visus normatīvajos aktos noteiktos speciālajai pārbaudei nepieciešamos dokumentus un norādījis pamatojumu, kas apliecina nepieciešamību saņemt

industriālās drošības sertifikātu;

4) kurš ir piekritis, ka valsts drošības iestāde veiks komersanta un ar to saistītu personu pārbaudi.

(3) Industriālās drošības sertifikāta izsniegšanu atsaka vai industriālās drošības sertifikātu anulē, ja:

1) par komersantu pārbaudes gaitā ir konstatēti fakti, kas dod pamatu apšaubīt tā uzticamību un spēju saglabāt valsts noslēpumu;

2) komersants ir atteicies ievērot vai pārkāpis valsts drošības iestādes norādījumus saistībā ar valsts noslēpuma aizsardzību vai sniedzis nepatiesas ziņas;

3) komersantam pēdējo piecu gadu laikā ir piemērots Krimināllikumā noteiktais piespiedu ietekmēšanas līdzeklis.

(4) Industriālās drošības sertifikāta izsniegšanu var atteikt vai industriālās drošības sertifikātu var anulēt, ja:

1) komersanta darbībā konstatēts valsts noslēpuma objektu aizsardzības noteikumu pārkāpums;

2) komersantam ir nodokļu parāds.

(01.02.2018. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.04.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2023.)

10.pants. Personu un telpu atbilstības drošības prasībām pārbaude

(1) Ja tiek lemts jautājums par speciālo atļauju izsniegšanu konkrētām personām, valsts drošības iestādes savas kompetences ietvaros pārbauda šīs personas un sniedz atzinumu par speciālās atļaujas izsniegšanas iespēju.

(2) Personas pārbaudes termiņš ir trīs mēneši. Ja objektīvu iemeslu dēļ triju mēnešu termiņu nav iespējams ievērot, valsts drošības iestādes vadītājs to var pagarināt vēl līdz trim mēnešiem, par to paziņojot personai. Personas pārbaudes procesa organizāciju, metodes, taktiku, līdzekļus un citus jautājumus, kas jāievēro personas pārbaudes procesā, pēc saskaņošanas ar ģenerālprokuroru nosaka Valsts drošības iestāžu padome.

(3) Saeimā, Valsts prezidenta kancelejā, Valsts kancelejā, Valsts kontrolē, Latvijas Bankā, Ārlietu ministrijā, prokuratūrā un Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā personu un telpu atbilstību drošības prasībām pārbauda Satversmes aizsardzības birojs. Satversmes aizsardzības birojs pārbauda arī slepenības režīma nodrošināšanas struktūrvienību vadītājus visās institūcijās.

(3^1) *(Izslēgta ar 29.03.2007. likumu.)*

(4) Aizsardzības ministrijā, tās padotībā esošajās institūcijās, Nacionālajos bruņotajos spēkos, militārajos objektos, kā arī iestādēs, organizācijās un komersanta uzņēmumos, ja to darbība saistīta ar valsts noslēpumu militārās aizsardzības jomā, personu un telpu atbilstību drošības prasībām pārbauda Militārās izlūkošanas un drošības dienests. Citās institūcijās personu un telpu atbilstību drošības prasībām pārbauda Valsts drošības dienests.

(5) Ja jāizvērtē pārbaudes laikā iegūtā informācija, kas var būt par pamatu tam, lai personai tiktu liegta pieeja konfidenciālam, slepenam un sevišķi slepenam valsts noslēpumam, valsts drošības iestāde nodrošina tās personas uzklausīšanu, kura pretendē uz pieeju konfidenciālam, slepenam un sevišķi slepenam valsts noslēpumam vai kurai ir izsniegta speciālā atļauja darbam ar valsts noslēpumu.

(6) Valsts drošības iestāde saskaņā ar Paziņošanas likumu pārbaudāmajai personai un institūcijai, kas iniciēja pārbaudi, paziņo laiku, kurā personai jāierodas uz uzklausīšanu. Uzklausīšanas laikā valsts drošības iestāde iepazīstina personu ar pārbaudes lietas kopsavilkumu, kurā norādīti iemesli, kuru dēļ personai var tikt liegta pieeja valsts noslēpumam. Pēc pārbaudāmās personas iepazīšanās ar pārbaudes lietas kopsavilkumu valsts drošības iestāde uzklausa pārbaudāmās personas paskaidrojumu par pārbaudes lietas kopsavilkumā minētajiem faktiem. Valsts drošības iestāde personas paskaidrojumu pievieno lietas materiāliem.

(7) Personai ir pienākums norādītajā laikā ierasties valsts drošības iestādē. Personas slimības vai citu attaisnojošu iemeslu dēļ valsts drošības iestāde var pārcelt tās uzklausīšanu uz citu laiku. Ja persona bez attaisnojoša iemesla neierodas uz uzklausīšanu valsts drošības iestādes norādītajā laikā, uzskatāms, ka tā atteikusies izmantot tiesības tikt uzklausītai attiecīgajā pārbaudes procesa stadijā.

(8) Valsts drošības iestāde ir tiesīga pabeigt pārbaudi un pieņemt lēmumu, neuzklausot personu, ja:

1) persona bez attaisnojoša iemesla nav ieradusies uz uzklausīšanu valsts drošības iestādes norādītajā laikā vai nav informējusi valsts drošības iestādi par nepieciešamību attaisnojoša iemesla dēļ mainīt norādīto uzklausīšanas laiku;

2) persona attaisnojoša iemesla dēļ atkārtoti nevar ierasties uz pārcelto uzklausīšanu valsts drošības iestādē, bet pārbaudē iegūtā informācija ir pietiekama, lai valsts drošības iestāde pieņemtu lēmumu;

3) valsts drošības interesēs nepieciešams nekavējoties anulēt personai izsniegto speciālo atļauju.

(9) Ja tiek pieņemts lēmums liegt personai pieeju konfidenciālam, slepenam un sevišķi slepenam valsts noslēpumam, valsts drošības iestāde pēc lēmuma pieņemšanas rakstveidā informē to par šāda lēmuma iemesliem, neatklājot informāciju, kas var:

1) kaitēt citas personas tiesībām vai tiesiskajām interesēm;

2) atklāt slepenos palīgus vai personas, kuras konfidenciāli sniegušas palīdzību;

3) atklāt segorganizācijas vai citus maskēšanās līdzekļus;

4) atklāt valsts drošības iestāžu darba organizāciju, metodiku vai taktiku;

5) kaitēt izlūkošanas, pretizlūkošanas, operatīvās darbības uzdevumu izpildei vai pirmstiesas kriminālprocesam;

6) atklāt valsts noslēpuma aizsardzības līdzekļus vai paņēmienus;

7) kaitēt sadarbībai ar ārvalstu speciālajiem dienestiem, tiesībaizsardzības iestādēm vai organizācijām.

(10) Valsts drošības iestāde pārbaudes ietvaros izvērtē personas atbilstību šā likuma prasībām, pārbaudot tās sniegto informāciju un izvērtējot informāciju, kas par personu pieejama publiski vai iegūstama atbilstoši Valsts drošības iestāžu likumam un Operatīvās darbības likumam.

(11) Valsts drošības iestāde informē institūciju, kas iniciēja pārbaudi, par personas pārbaudes rezultātā pieņemto lēmumu.

(12) Personu pārbaudi attiecībā uz pieeju ārvalstu, starptautisko organizāciju un to institūciju klasificētajai informācijai veic un atļaujas izsniedz Latvijas Republikas nacionālā drošības iestāde. Personu pārbaudes kārtību un termiņu nosaka Satversmes aizsardzības biroja direktors.

(17.03.2005. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 01.02.2007., 29.03.2007., 17.01.2013., 01.02.2018., 14.03.2019. un 20.04.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2023.)

11.pants. Speciālo atļauju izsniegšana

(1) Speciālās atļaujas izsniedz uz noteiktu termiņu, bet ne ilgāku par pieciem gadiem. Speciālās atļaujas iedala trijās kategorijās.

(2) Personas pieeja sevišķi slepenai informācijai atļauta ar pirmās kategorijas speciālo atļauju, slepenai informācijai — ar otrās kategorijas speciālo atļauju, konfidenciālai informācijai — ar trešās kategorijas speciālo atļauju.

(3) Personai, kurai ir speciālā atļauja pieejai augstākas slepenības pakāpes informācijai, vienlaikus ir pieejama arī zemākas slepenības pakāpes informācija.

(4) Speciālo atļauju uzskaites, izsniegšanas, anulēšanas un kategoriju nomaiņas kārtību reglamentē Ministru kabineta noteikumi.

(5) Lēmums par atteikumu izsniegt speciālo atļauju stājas spēkā tā pieņemšanas brīdī, un persona šo lēmumu var apstrīdēt un pārsūdzēt šā likuma 16. pantā paredzētajā kārtībā.

(6) Satversmes aizsardzības biroja direktora lēmums par pieeju ārvalstu, starptautisko organizāciju un to institūciju klasificētajai informācijai ir galīgs un nav pārsūdzams.

(7) *(Izslēgta no 01.01.2024. ar 20.04.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2023.)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 31.10.2002., 18.12.2003., 17.03.2005. likumu, Satversmes tiesas 10.02.2017. spriedumu, 01.02.2018. un 20.04.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2023.)

12.pants. Tiesības izmantot valsts noslēpumu

(1) Tiesības izmantot konfidenciālu, slepenu un sevišķi slepenu valsts noslēpumu katrai konkrētai personai ierobežo termiņš, uz kādu tai izsniegta speciālā atļauja, kā arī speciālās atļaujas anulēšana.

(2) Ar valsts noslēpuma izmantošanu un aizsardzību saistīto amatu sarakstu katrā institūcijā nosaka attiecīgās institūcijas vadītājs.

(3) Pieeja konfidenciālam, slepenam un sevišķi slepenam valsts noslēpumam un tiesības to izmantot savu amata (dienesta) pienākumu veikšanai, ja nav šā likuma 9. panta trešajā daļā noteikto ierobežojumu, pēc amata ir:

1) Valsts prezidentam;

2) Saeimas priekšsēdētājam;

3) Ministru prezidentam;

4) Saeimas deputātiem;

5) Ministru kabineta locekļiem;

6) Augstākās tiesas priekšsēdētājam;

7) ģenerālprokuroram;

8) valsts kontrolierim;

9) Nacionālo bruņoto spēku virspavēlniekam un komandierim;

10) Zemessardzes komandierim;

11) Satversmes aizsardzības biroja direktoram, Militārās izlūkošanas un drošības dienesta priekšniekam, Valsts drošības dienesta priekšniekam;

12) Latvijas Bankas prezidentam;

13) Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšniekam;

14) *(izslēgts ar 29.03.2007. likumu)*;

15) tiesībsargam;

16) Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes locekļiem;

17) Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētājam;

18) Latvijas Bankas padomes locekļiem;

19) Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes locekļiem un sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu valdes locekļiem;

20) pašvaldības domes priekšsēdētājam un priekšsēdētāja vietniekam.

(4) Pieeja valsts noslēpumam un tiesības to izmantot savu pienākumu veikšanai ir Saeimas ieceltajām parlamentārās izmeklēšanas komisijām.

(5) Pieeja valsts noslēpumam un tiesības to izmantot savas kompetences ietvaros ir izmeklētājam, prokuroram un tiesnesim, realizējot šo amatpersonu pilnvaras veikt kriminālprocesu konkrētā krimināllietā, kas saistīta ar valsts noslēpumu. Izņēmuma gadījumā, kad nav iespējams nodrošināt izmeklētāja, prokurora vai tiesneša, kurš saņēmis speciālo atļauju pieejai valsts noslēpumam, dalību kriminālprocesā, kas saistīts ar valsts noslēpumu, bet tas nepieciešams, lai ievērotu procesuālās ekonomijas principu un nodrošinātu procesa pabeigšanu saprātīgā termiņā, pieeja valsts noslēpumam tiek nodrošināta, rakstveidā brīdinot par pienākumu glabāt valsts noslēpumu un par atbildību, kas paredzēta par valsts noslēpuma nelikumīgu izpaušanu. Šāda kārtība, ja tas nepieciešams, attiecināma arī uz tiesnešiem un prokuroriem tiesvedības procesā civillietā, administratīvajā lietā vai administratīvā pārkāpuma lietā un uz personām, kuras iesaistītas kriminālprocesā un kurām ir tiesības iepazīties ar krimināllietas materiāliem vai kuras piedalās tiesvedības procesā civillietā, administratīvajā lietā vai administratīvā pārkāpuma lietā, ja tā ir saistīta ar valsts noslēpumu.

(6) Valsts noslēpumu aizliegts nelikumīgi izpaust vai izmantot citiem mērķiem kā vienīgi savu amata (dienesta) pienākumu veikšanai vai konkrētu darba uzdevumu pildīšanai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 04.12.1997., 28.05.1998., 13.12.2001., 31.10.2002., 27.05.2004., 17.03.2005., 01.02.2007., 29.03.2007., 22.05.2008., 15.05.2014., 01.02.2018., 14.03.2019., 13.06.2019., 10.12.2020., 20.04.2023., 21.03.2024. un 12.12.2024. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2025. Sk. pārejas noteikumu 15. punktu)

13. pants. Speciālo atļauju anulēšana, kategoriju pazemināšana un speciālo atļauju lieguma sekas

(1) Speciālo atļauju anulē, ja:

1) persona atbrīvota no amata (darba), kas saistīts ar konfidenciāla, slepena un sevišķi slepena valsts noslēpuma izmantošanu vai tā aizsardzību;

2) persona pārkāpusi kārtību, kāda noteikta darbam ar konfidenciālu, slepenu un sevišķi slepenu valsts noslēpumu, tā izmantošanu vai aizsardzību;

3) ir atklājušies šā likuma 9.panta trešajā daļā norādītie apstākļi;

4) ir atklājies, ka persona par sevi sniegusi apzināti nepatiesas ziņas.

(2) Šā panta pirmās daļas 2. — 4.punktā minētie apstākļi var būt par pamatu arī speciālās atļaujas kategorijas pazemināšanai.

(3) Lēmums par speciālās atļaujas anulēšanu vai kategorijas pazemināšanu stājas spēkā tā pieņemšanas brīdī, un persona šo lēmumu var apstrīdēt un pārsūdzēt šā likuma 16. pantā paredzētajā kārtībā. Ja lēmums par speciālās atļaujas anulēšanu vai kategorijas pazemināšanu tiek pieņemts, pamatojoties uz šā panta pirmās daļas 2., 3. vai 4. punktā minētajiem apstākļiem, valsts drošības iestāde nodrošina šā likuma 10. pantā paredzēto personas informēšanu un uzklausīšanu.

(4) Ja personai speciālā atļauja tiek atteikta vai, pamatojoties uz šā panta pirmās daļas 2., 3. vai 4. punktu, speciālā atļauja tiek anulēta, tas ir pietiekams pamats uzskatīt, ka šī persona neatbilst ieņemamam amatam (veicamajam darbam), kas saistīts ar konfidenciāla, slepena vai sevišķi slepena valsts noslēpuma izmantošanu vai tā aizsardzību. Pēc lēmuma pieņemšanas šāda persona nekavējoties pārceļama darbā, kas nav saistīts ar konfidenciālu, slepenu un sevišķi slepenu valsts noslēpumu, vai, ja tas nav iespējams, nekavējoties atstādināma no amata pienākumu pildīšanas, saglabājot amata mēnešalgu un sociālās garantijas. Pēc galīgā lēmuma pieņemšanas šādu personu nekavējoties pārceļ darbā, kas nav saistīts ar konfidenciālu, slepenu un sevišķi slepenu valsts noslēpumu, vai, ja tas nav iespējams, ar to nekavējoties izbeidz darba (dienesta) attiecības.

(4^1) Pēc lēmuma par speciālās atļaujas kategorijas pazemināšanu pieņemšanas persona nekavējoties pārceļama atbilstošā darbā vai, ja tas nav iespējams, nekavējoties atstādināma no amata pienākumu pildīšanas, saglabājot amata mēnešalgu un sociālās garantijas. Pēc galīgā lēmuma pieņemšanas šādu personu nekavējoties pārceļ atbilstošā darbā vai, ja tas nav iespējams, ar to nekavējoties izbeidz darba (dienesta) attiecības.

(5) Darba (dienesta) attiecību izbeigšana ar personu, kurai sakarā ar darba (dienesta) pienākumu veikšanu bija pieejams valsts noslēpums, neatbrīvo šo personu no pienākuma glabāt valsts noslēpumu un no atbildības par nelikumīgu tā izpaušanu.

(18.12.2003. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Satversmes tiesas 10.02.2017. spriedumu,

01.02.2018. un 20.04.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2023.)

13.[1] pants. Tās personas atkārtota vērtēšana, kurai bijusi liegta pieeja valsts noslēpumam

(1) Personai, kurai bijusi liegta pieeja konfidenciālam, slepenam vai sevišķi slepenam valsts noslēpumam un kurai saskaņā ar amata (dienesta) pienākumiem vai konkrētu darba (dienesta) uzdevumu ir nepieciešams veikt darbu, kas saistīts ar konfidenciāla, slepena vai sevišķi slepena valsts noslēpuma izmantošanu vai tā aizsardzību, ir tiesības atkārtoti pretendēt uz speciālās atļaujas saņemšanu šajā pantā paredzētajā kārtībā.

(2) Ja iepriekš ir bijis pieņemts lēmums par speciālās atļaujas atteikumu vai anulēšanu, pieeja konfidenciālam, slepenam un sevišķi slepenam valsts noslēpumam var tikt vērtēta piecus gadus pēc:

1) Latvijas pilsonības atgūšanas, ja bijis piemērots šā likuma 9. panta trešās daļas 1. punkts;

2) rīcībspējas atjaunošanas, ja bijis piemērots šā likuma 9. panta trešās daļas 2. punkts;

3) lēmuma par speciālās atļaujas atteikumu vai anulēšanu spēkā stāšanās, ja bijis piemērots šā likuma 9. panta trešās daļas 6. vai 7. punkts vai 13. panta pirmās daļas 2. vai 4. punkts.

(3) Ja iepriekš ir bijis pieņemts lēmums par speciālās atļaujas atteikumu vai anulēšanu, kura pamatā ir šā likuma 9. panta trešās daļas 3., 4. vai 5. punkts, turpmāk personai ir liegts saņemt speciālo atļauju, izņemot gadījumus, kad zudis pamats minētajos punktos paredzētā fakta konstatēšanai.

(4) Valsts drošības iestāde personas pārbaudi speciālās atļaujas izsniegšanai saskaņā ar šā panta otro un trešo daļu uzsāk pēc tās institūcijas priekšlikuma, kas iniciēja pārbaudi.
(01.02.2018. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.04.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2023.)

14.pants. Personas pienākumi attiecībā uz valsts noslēpumu

(1) Persona, kura ir tiesīga veikt darbu, kas saistīts ar valsts noslēpumu vai tā aizsardzību, ir personīgi atbildīga par likumā un Ministru kabineta noteikumos paredzēto valsts noslēpuma aizsardzības prasību izpildi, noteiktā slepenības režīma un sevišķās lietvedības noteikumu ievērošanu.

(2) Ja ir radušies šā likuma 9.panta trešajā daļā minētie apstākļi, kas liedz personai pieeju konfidenciālam, slepenam un sevišķi slepenam valsts noslēpumam, tās pienākums ir nekavējoties ziņot par to institūcijai, kura izsniegusi speciālo atļauju.

(3) Par valsts noslēpuma objektu nozaudēšanas gadījumiem valsts noslēpuma subjekts nekavējoties ziņo attiecīgajai valsts drošības iestādei un sadarbībā ar to veic nozaudēto objektu meklēšanu, kā arī nepieciešamos pasākumus, lai novērstu vai mazinātu kaitējumu, kas var rasties sakarā ar valsts noslēpuma izpaušanu.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.04.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2023.)

15.pants. Atbildība par valsts noslēpuma izmantošanas vai aizsardzības noteikumu pārkāpšanu

(1) Persona, kas ar savu darbību vai bezdarbību ir pārkāpusi valsts noslēpuma izmantošanas vai tā aizsardzības noteikumus, tiek saukta pie disciplinārās vai kriminālās atbildības likumā noteiktajā kārtībā.

(2) Dienesta izmeklēšanas kārtību šādās lietās nosaka Ministru kabinets.

16. pants. Lēmuma par speciālās atļaujas atteikumu, anulēšanu vai kategorijas pazemināšanu apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas kārtība

(1) Lēmumu par speciālās atļaujas atteikumu, anulēšanu vai kategorijas pazemināšanu persona var apstrīdēt ģenerālprokuroram 14 dienu laikā no tā paziņošanas dienas.

(2) Ģenerālprokurora lēmumu 14 dienu laikā no tā paziņošanas dienas persona var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā. Lēmuma apstrīdēšana un pārsūdzēšana neaptur tā darbību. Lēmuma darbība nav apturama arī pēc personas lūguma.

(3) Šā panta pirmajā un otrajā daļā paredzēto lēmumu apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas procesā tiek ievērotas Administratīvā procesa likuma normas, ciktāl šis likums nenosaka citu kārtību.

(01.02.2018. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2018.)

17. pants. Pieteikumu izskatīšana tiesā

(1) Administratīvā apgabaltiesa lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz pieteikumu par šā likuma 16. panta otrajā daļā minēto lēmumu, izskata divu mēnešu laikā no dienas, kad pieņemts lēmums par pieteikuma pieņemšanu un lietas ierosināšanu.

(2) Tiesa lietu izskata kā pirmās instances tiesa. Lietu izskata koleģiāli triju tiesnešu sastāvā.

(3) Tiesa pārbauda, vai pārsūdzētais lēmums ir tiesisks. Tiesa, vērtējot lēmuma tiesiskumu, ņem vērā ne tikai lēmumā ietverto pamatojumu, bet arī valsts noslēpumu saturošu informāciju, kura bija par pamatu pārsūdzētā lēmuma pieņemšanai.

(4) Personai izpaužamo valsts vai izmeklēšanas noslēpumu saturošas informācijas apjomu nosaka valsts drošības iestāde, ievērojot šā likuma 10. panta devīto daļu. Ja šādas informācijas izpaušana personai ir liegta, valsts vai izmeklēšanas noslēpumu saturošo informāciju pārbauda un izvērtē tikai tiesa. Tādā gadījumā tiesa nolēmumā norāda, ka informācija ir izvērtēta.

(5) Tiesas nolēmums nav pārsūdzams un stājas spēkā tā pasludināšanas brīdī. Tiesas nolēmums nosūtāms izpildei valsts drošības iestādei.

(01.02.2018. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.04.2023. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2023.)

18. pants. Atteikuma izsniegt informāciju dienesta vajadzībām apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas kārtība

Atteikumu izsniegt informāciju dienesta vajadzībām persona var apstrīdēt un pārsūdzēt Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Tiesa, izskatot lietu, vērtē arī informācijas klasifikācijas pamatojumu.

(20.04.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.05.2023.)

Pārejas noteikumi

1. Ministru kabinets līdz 1996.gada 15.decembrim izstrādā šā likuma izpildei nepieciešamos normatīvos aktus.

2. Personām, kuras pašreiz ieņem amatus, kas saistīti ar valsts noslēpuma izmantošanu un aizsardzību, triju mēnešu laikā pēc likuma spēkā stāšanās jāsaņem speciālās atļaujas pieejai valsts noslēpumam, ievērojot šā likuma nosacījumus, vai arī tās ir pārceļamas darbā, kas nav saistīts ar valsts noslēpumu.

3. Attiecībā uz iekšlietu iestāžu darbiniekiem, kuri ieņem amatus, kas saistīti ar valsts noslēpumu operatīvās darbības jomā, ja viņi šajos amatos iecelti pirms šā likuma stāšanās spēkā, likuma 9.panta otrās daļas 2.punkta noteikums stājas spēkā gadu pēc tam, kad viņiem Pilsonības likumā noteiktajā termiņā ir dota iespēja iegūt Latvijas pilsonību naturalizācijas vispārējā kārtībā.

(10.04.1997. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 06.05.1997.)

4. Institūcijas, kas glabā informāciju, kurai piešķirta valsts noslēpuma slepenības pakāpe "ierobežotas lietošanas informācija", veic šīs informācijas deklasificēšanu, piešķirot tai statusu "informācija dienesta vajadzībām" atbilstoši Informācijas atklātības likumam.

(18.12.2003. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.01.2004.)

5. Lemjot par tādas speciālās atļaujas anulēšanu, kas izsniegta līdz 2018. gada 30. jūnijam, vai kategorijas pazeminā̄šanu, tiek piemērota šā likuma 9. panta trešās daļas 3. punkta redakcija, kas bija spēkā līdz 2018. gada 30. jūnijam.

(01.02.2018. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2018.)

6. Ja personai pirms 2018. gada 1. jūlija bijusi liegta pieeja valsts noslēpumam, atkārtotu personas vērtēšanu saskaņā ar šā likuma 13.[1] panta nosacījumiem var iniciēt un pārbaudi uzsākt pēc 2022. gada 10. februāra.

(01.02.2018. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2018.)

7. Satversmes aizsardzības birojs pēc 2018. gada 1. jūlija pabeidz izskatīt tā lietvedībā esošās lietas par pārsūdzētajiem lēmumiem par speciālās atļaujas atteikumu, anulēšanu, termiņa nepagarināšanu vai kategorijas pazemināšanu. Satversmes aizsardzības biroja direktora lēmumu 14 dienu laikā no tā paziņošanas dienas persona var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā.

(01.02.2018. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2018.)

8. Ģenerālprokurora lēmumu, kas pieņemts līdz 2018. gada 30. jūnijam saskaņā ar šā likuma 7. panta piekto daļu vai 11. panta piekto daļu, 14 dienu laikā no tā paziņošanas dienas persona var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā.

(01.02.2018. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2018.)

9. Lietās, kas atbilstoši šā likuma 17. panta pirmajai daļai ierosinātas līdz 2018. gada 31. decembrim, tiesa nolēmumu pieņem gada laikā no dienas, kad pieņemts lēmums par pieteikuma pieņemšanu un lietas ierosināšanu.

(01.02.2018. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2018.)

10. Ministru kabinets līdz 2018. gada 31. decembrim izdod šā likuma 9. panta 3.[2] daļā paredzētos noteikumus. Līdz minēto noteikumu izdošanai psihiskos traucējumus, alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu atkarību vai uzvedības traucējumus, kas dod pamatu apšaubīt personas spēju ievērot valsts noslēpuma aizsardzības nosacījumus, konstatē tādā pašā kārtībā, kāda tika piemērota līdz šā likuma 9. panta 3.[2] daļas spēkā stāšanās dienai.

(01.02.2018. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2018.)

11. Ja pieteikums par industriālās drošības sertifikāta izsniegšanu iesniegts līdz 2018. gada 30. jūnijam, lemjot par industriālās drošības sertifikāta izsniegšanu komersantam, netiek piemērots šā likuma 9.[1] panta otrās daļas 2. punkts, bet tiek ievērots nosacījums, ka komersantam jābūt dibinātam vismaz pirms gada.

(01.02.2018. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2018.)

12. Personai, kurai līdz 2018. gada 30. jūnijam speciālā atļauja izsniegta saskaņā ar šā likuma 9. panta piekto daļu, ir atļauta pieeja valsts noslēpumam līdz speciālās atļaujas termiņa beigām, ja vien nepastāv cits šajā likumā noteiktais speciālās atļaujas anulēšanas pamats.

(01.02.2018. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2018.)

13. Šā likuma 9. panta astotā daļa un 11. panta septītās daļas izslēgums stājas spēkā 2024. gada 1. janvārī.

(20.04.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.05.2023.)

14. Katra iestāde pārskata un aktualizē informācijas dienesta vajadzībām sarakstu un informāciju, kurai statuss "dienesta vajadzībām" noteikts saskaņā ar Informācijas atklātības likumu, atbilstoši šā likuma noteikumiem līdz 2023. gada 31. decembrim. Līdz 2023. gada 31. decembrim tās informācijas pieejamību un aizsardzību, kurai statuss "dienesta vajadzībām" noteikts saskaņā ar Informācijas atklātības likumu, nodrošina saskaņā ar Informācijas atklātības likuma regulējumu, kāds bija spēkā līdz 2023. gada 30. aprīlim.

(20.04.2023. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.05.2023.)

15. Grozījumi šā likuma 12. panta piektajā daļā par pieeju valsts noslēpumam ar to saistītā krimināllietā, civillietā, administratīvajā lietā vai administratīvā pārkāpuma lietā piemērojami attiecībā uz tām lietām, kuras izmeklēšanas iestādē, prokuratūrā vai tiesā saņemtas pēc 2025. gada 1. janvāra.

(12.12.2024. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2025.)

Likums stājas spēkā 1997.gada 1.janvārī.

Likums Saeimā pieņemts 1996.gada 17.oktobrī.

Valsts prezidents G.Ulmanis

Rīgā 1996.gada 29.oktobrī

© Oficiālais izdevējs "Latvijas Vēstnesis"